

Nr 27.

Utlåtande i anledning av fullmäktiges i riksbanken framställning om utbyggnad av pappersmaskinen vid Tumba bruk.

I skrivelse den 2 november 1950 ha *fullmäktige i riksbanken* meddelat, att riksbankens industristyrelse hos fullmäktige föreslagit att pappersmaskinen vid Tumba bruk skulle utbyggas i enlighet med förslag i en vid skrivelsen fogad, av direktören vid bruket E. Wahren upprättad promemoria.

Kostnaden för den föreslagna utbyggnaden, vilken skulle avse dels utökning av pappersmaskinens torkparti och dels tillbyggnad av ett s. k. långviraparti, har beräknats till omkring 450 000 kronor.

Berörda promemoria är av i huvudsak följande lydelse:

Inom industristyrelsen ha dryftats olika möjligheter att genom en utökning av brukets kapacitet uppnå en sådan produktion att en mera tillfredsställande bas för fördelning av de relativt stora fasta kostnaderna vid bruket erhålles. Sålunda har sedan bankoutskottet under hand förklarat sig intet hava att erinra häremot en utredning företagits rörande en större nyanläggning vid bruket. Efter ytterligare överväganden har emellertid en sådan anläggning för närvarande av flera skäl icke ansetts böra komma till stånd, bl. a. enär den härför erforderliga investeringen i nybyggnad och maskiner — omkring sex miljoner kronor — i nuvarande läge icke ansetts försvarlig.

Då det å andra sidan är i hög grad önskvärt att sådana förbättringar i nämnda avseende vidtagas, som kunna inrymmas inom ramen för nuvarande byggnadsbestånd och som kunna leda till en konsolidering av de hittills uppnådda resultaten, utan att därför draga för stora kostnader, har ett förslag till ombyggnad av brukets befintliga, för sedelpapper speciellt konstruerade pappersmaskin utarbetats. Förslaget avser dels en utökning av maskinens torkparti med 4 torkeylindrar, vilket skulle öka torckapaciteten och därmed produktionsförmågan av vissa papperssorter med ca 65 %, dels installation av ett s. k. långviraparti, vilket skulle ge möjlighet till ekonomiskt lönande framställning av mera differentierade papperssorter, särskilt tunnare dylika, än vad som nu är fallet. Enligt bilagda kostnadsberäkning¹ skulle de nämnda anordningarna draga en kostnad av resp. ca 150 000 kronor och ca 300 000 kronor, sammanlagt sålunda ca 450 000 kronor. Därvid är dock att beakta att avgivna anbud äro försedda med sedvanliga reservationsklausuler för stigande löner och materialpriser. Med vid anbudens avgivande gällande leveranstider skulle maskinen i sin utvidgade form vid snar beställning kunna tagas i bruk år 1952 eller 1953.

Med dessa investeringar skulle en produktionsökning av inemot 65 % kunna erhållas och därmed en icke oväsentlig nedgång i framställningskost-

¹ Intagen som Bilaga A i detta utlåtande.

naderna. Om den föreslagna utbyggnaden varit färdig vid ingången av år 1949, skulle sålunda enligt vad som framgår av bilagda räntabilitetskalkyl¹ — vid full sysselsättning och under de i bilagan angivna förutsättningarna — brukets beräknade vinst för sagda år ha ökat med 132 000 kronor. Under de angivna förutsättningarna, vilka bygga på försiktiga beräkningar, skulle anläggningen alltså vara betald inom 4 år.

Fullmäktige, som anse de föreslagna utbyggnaderna önskvärda, ha med biträdande av industristyrelsens förslag hemställt, att utskottet ville föreslå riksdagen bemyndiga fullmäktige att för ifrågavarande utbyggnader av riksbankens medel taga i anspråk ett belopp av förslagsvis 450 000 kronor.

Utskottet. Utskottet har i och för sig intet att erinra mot fullmäktiges förevarande framställning. De föreslagna ombyggnaderna av pappersmaskinen vid Tumba bruk framstå båda som ändamålsenliga ur driftsekonomisk synpunkt. De utgöra ett led i den erkännansvärda upprustning av bruket, som inletts av industristyrelsen och bruksledningen. På grund av det rådande ekonomiska läget, som nödvändiggör återhållsamhet beträffande investeringar, har utskottet emellertid ansett att det borde övervägas, om icke de föreslagna ombyggnaderna kunde ske etappvis. Utskottet har därvid under hand inhämtat, att utbyggnaden av pappersmaskinens torkparti framstår som det angelägnaste. Den högre maskinhastighet, som tillbyggnaden av långvirapartiet skulle medgiva, förutsätter att torkpartiet först utbygges. Vid en till torkpartiet begränsad utbyggnad komme vinstökningen att uppgå till 60 % av den i ovannämnda promemoria för hela utbyggnaden angivna.

Med hänsyn till det anförda har utskottet funnit sig böra begränsa anslagskravet till att avse ca 150 000 kronor för utbyggnad av pappersmaskinens torkparti. Utskottet utgår härvid ifrån att fullmäktige vid ändrade ekonomiska förutsättningar återkomma med framställning om den ifrågasatta vidare utbyggnaden.

I förevarande sammanhang har utskottet även förehaft till behandling en skrivelse av den 2 november 1950 från fullmäktige angående resultatredovisningen vid Tumba bruk. Skrivelsen var föranledd av vad utskottet under punkten 3:o i sitt utlåtande nr 4 till årets riksdag omförmålt härom. Vid behandlingen av ärendet har utskottet funnit, att förutsättningar föreligga till en sådan anordning av resultatredovisningen vid bruket, att de önskemål, som framförts i utskottets ovannämnda utlåtande, komma att tillgodoses.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må bemyndiga fullmäktige i riksbanken att för utbyggnad av torkpartiet till Tumba bruks pappers-

¹ Intagen som Bilaga B i detta utlåtande.

maskin av riksbankens medel få taga i anspråk förslagsvis
150 000 kronor.

Stockholm den 28 november 1950.

På bankoutskottets vägnar:

K. G. EWERLÖF.

Närvarande:

från första kammaren: herrar Ewerlöf, Petersson i Karlskrona, Mo-
gård, Johannesson*, Persson i Vinslöv* och Wehtje*;

från andra kammaren: herrar Andersson i Munkaljungby, Fröderberg,
Nilsson i Landskrona, Persson i Norrby*, Schmidt, Johansson i Kalmar*
och fru Eriksson i Stockholm.

* Ej närvarande vid justeringen.

Bilaga A.

*Kostnadsberäkning för ombyggnad av pappersmaskinen.***A. Våtpartiet.**

Maskinleverans enligt offert av den 2 okt. 1950	Kr. 164 700:—
Oförutsett till denna leverans	» 15 000:—
Montagekostnader	» 9 000:—
Rörledningar för massa och vatten samt ventiler	» 5 660:—
1 st. massapump	» 1 500:—
Omläggning av ång- och kondensatledningar	» 2 000:—
Ändringsarbeten i formrummet	» 6 850:—
Guskbytta med omrörare, rörledningar, pump och ventiler	» 10 100:—
Oförutsett för egna mek. arbeten	» 3 990:—
Elektriska ledningar och apparater	» 3 400:—
Byggnadsarbeten enligt kostnadsberäkning av den 18 sept. 1950	» 80 000:—
	<hr/> Sa kr. 302 200:—

B. Torkpartiet.

Maskinleverans enligt offert av den 6 maj 1950	Kr. 108 750:—
Oförutsett till denna leverans	» 10 000:—
Montage med inläggning av fundamentalskenor	» 5 300:—
Ång- och kondensatledningar inkl. montage och isolering	» 4 100:—
Elektriska ledningar	» 600:—
Ändring av driften, ny motor med tillhörande materiel	» 17 800:—
Oförutsett	» 5 050:—
	<hr/> Sa kr. 151 600:—
Tillsamman A)	302 200:—
B)	151 600:—
	<hr/> Sa kr. 453 800:—

Bilaga B.

Räntabilitetskalkyl för utbyggnad av pappersmaskinen.

Förutsättningar: 1949 års bokslut omräknas för en med 67 % eller ca 310 ton ökad tillverkning. Försäljningspriset för den ökade kvantiteten antages bli kr. 2: 50 pr kg (medeltal för 1949 4: 54 kr/kg). Lönerna beräknas öka med 10 %. Avskrivningarna beräknas öka med 25 000 kr. I övrigt bibehållas 1949 års medelpriser.

Utgifter.

Direkt påförda arbetslöner	660 000:—
Råmaterial	1 019 000:—
Rudimaterier	174 000:—
Tillverkningsomkostnader	798 000:—
	<hr/>
	2 651 000:—
Administrativa kostnader	565 000:—
	<hr/>
	3 216 000:—

Ökningen av lagret av hel- och halvfabrikat förutsättes lika 1949	./.	22 000:—
	<hr/>	Kronor 3 194 000:—

Tillverkningsvärde för 1949 års leveranser	2 551 000:—
Tillverkningsvärde för den nytillkomna tillverkningen	643 000:—
	<hr/>
	Kronor 3 194 000:—

Inkomster.

Verklig försäljning 1949	2 103 000:—
Sedelpapperskostnad (självkostnad)	553 000:—
Försäljningsvärde för den nytillkomna kvantiteten 2: 50 × 310 000	775 000:—
	<hr/>
	Kronor 3 431 000:—
Vinst (ökning 132 000:—)	Kronor 237 000:—